

Täysistunto

Perjantai 22.3.2024 klo 13.00—13.28

3. Vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2024

Kertomus K 3/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.— Keskustelu, edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.01 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Voidaan sanoa, että tänään on historiallinen hetki, sillä hypistelemme käsissämme vanhusasiavaltuutetun ensimmäistä toimintakertomusta eduskunnalle vuodelle 2024.

Vanhusasiavaltuutetun toimenkuvahan on uusi. Tosin se on ollut toiminnassa jo vuonna 2007 Jyväskylässä, jolloin Raha-automaattiyhdistys Jyväskylän sotainvalidien asuntosäätiön anomuksesta tällaisen toimenkuvan perusti. Tästä vuodesta lähtien asiasta käytiin paljon keskustelua ja monet kansanedustajatkin ottivat asiaan kantaa — myös itse tein vuonna 2011 kirjallisen kysymyksen aiheesta ja 2016 toimenpidealoitteen. Sen takia on hyvä, että meillä on nyt vanhusasiavaltuutettu, jonka tehtävänä on seurata ja arvioida ikääntyneiden asemaa ja oikeuksien toteutumista, seurata lainsäädäntöä ja yhteiskunnallista päätöksentekoa ja arvioida niiden vaikutuksia ikääntyneisiin, tehdä aloitteita, antaa lausuntoja, osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun, laatia, teettää selvityksiä ja julkaista raportteja, edistää tiedotusta, välittää ikääntyneitä koskevaa tietoa, edistää yhteistyötä ikääntyneiden asioita käsittelevien sekä ikääntyneitä edistävien toimijoiden välillä.

Vanhusasiavaltuutettu toteaa kertomuksessaan, että pääasiallisesti ja valtaosa iäkkäistä voi Suomessa hyvin. Tämä perustuu tutkimustietoon ja erilaiseen kokemukseen. Vanhusasiavaltuutettu toteaa ja muistuttaa meitä kaikkia, että suomalainen omaishoitaja on keskimääräisesti yli 65-vuotias.

Arvoisa puhemies! Oli surullista eilen kuulla uutisista, että Mänttä-Vilppulasta löytyi kerrostaloasunnosta muumioitunut ikäihmisen ruumis, joka oli ollut siellä todennäköisesti jo puolitoista vuotta. Pitääkö ikäihmisen muumioitua, että me näemme ja kuulemme hänen tarpeensa? Meillä olisi ollut aikaa koko eduskunnalla, kaikilla, vuosikymmeniä parantaa ikäihmisten asioita.

Vanhusasiavaltuutettu nostaa kertomuksessaan esille teemoja, joihin tulevat vuodet pohjaavat. Ikääntyneiden perusoikeuksien toteutuminen vähentää syrjäytymisriskiä. Ikääntyneillä on vaikeuksia digitaalisissa palveluissa. Sähköinen asiointi tuottaa ikääntyneille ongelmia. Riittäviä ja tarpeenmukaisia sote-palveluja olisi saatava enemmän, ja pää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2024 vp

sy sote-palveluihin ontuu. Kotona asumista tukevat palvelut eivät ole riittäviä. Ympäri- vuorokautiseen asumiseen pääsy on hankalaa, ja hoidon laatu vaihtelee. Välttämätön toimeen- tulo on turvattava ikääntyneelle. Muistisairauksien ennaltaehkäisyyn tulee olla päivän sana. Arvion ja hoidon on tapahduttava ripeästi. Ikäihmisellä tulee olla oikeus kuntoutuspalve- luihin. Ikäihmisellä tulee olla oikeus saada käteistä ja hoitaa asioitaan käteisellä rahalla. Ikäihmisellä tulee olla oikeus liikkua. Palvelujen tulla olla esteettömiä. Ikäihmisellä tulee olla oikeusturva ja itsemääräämisoikeus. Hallitusohjelmassa nostetaan esiin lainsäädäntö itsemääräämisoikeudesta, ja tämän lainsäädäntötyön kehittäminen jatkuu.

Arvoisa puhemies! Hyvin monella ikäihmisellä on ongelmia liikuntakyvyn kanssa. Yh- teiskunta ja infra ovat esteisiä. Näihin tulee kiinnittää erityistä huomiota kuntatasolta val- takunnan tasolle. Hyvin moni ikääntynyt kertoo, että ei pysty käyttämään digitaalisia pal- veluja: ei omista älypuhelinia, ei omista sähköpostia eikä pääse nettiin. Ikäihmiset toivovat kasvokkain olevaa palvelua tai puhelinpalvelua, että voisi soittaa ja kertoa omat asiansa, varata ajan ja asioida kuten ennenkin.

Arvoisa puhemies! Kiitän vanhusasiavaltuutettua tästä hyvästä kertomuksesta ja toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelyssään huomioi vanhusasiavaltuutetun huomiot ja yhdessä voimme edistää ikääntyneiden parempaa tulevaisuutta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

13.06 Pinja Perholehto sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitän lämpimästi vanhusasiamies- tä tärkeästä työstä ja tästä kertomuksesta. Kertomusta oli ilo lukea, ei siksi, että sen viesti olisi jotenkin iloinen vaan siksi, että siihen sisältyy myös monta konkreettista, tärkeää eh- dotusta siitä, millä tavalla ikäihmisten asemaa voidaan ja pitää täällä Suomessa edistää.

En kuitenkaan ole kovin iloinen siitä, että tämä keskustelu käydään näin perjantaina ja että tähän on näin vähän varattu aikaa, sillä tämä on valtavan pitkä ja tässä on valtavan tär- keää asiaa. Olisi oikein hienoa, jos koko eduskunta pääsisi tästä täällä keskustelemaan.

Moni suomalainen tuntee huolta siitä, säilyykö lupaus oikeudesta turvalliseen vanhuu- teen. Tässä valossa yksi erityisesti lisähuolta aiheuttanut asia on tuo alkuvuonna julki tul- lut sairaalaselvitys, joka herättää monessa pelkoa siitä, onko lähellä enää sairaalaa, minkä- laisia palveluita saadaan. Kyllä tämä on myös yksi asia, josta ikääntyvät ihmiset Suomessa kantavat huolta, ja siitä olisi täällä hyvä kauemminkin voida käydä keskustelua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

13.07 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Ihan aluksi haluan yhtyä edustaja Perho- lehdon esittämään huomioon siitä, että tämä todella on tärkeä keskustelu, jolle olisi syytä varata hyvä slotti ja tarpeeksi aikaa. Mutta haluan myös kiittää vanhusasiavaltuutettua teh- dystä työstä, joka on vanhusten osallisuuden ja yhteiskunnan inhimillisyyden kannalta erit- täin keskeistä. Tämä vanhusasiavaltuutetun eduskuntakertomus sisältää huomioita vanhus- palveluiden nykytilasta ja antaa toimenpidesuosituksia poliitikoille, ja toivoisinkin, että kaikilla kollegoilla olisi aikaa perehtyä tähän julkaisuun.

Haluan itse nostaa muutaman huomion.

Ensinnäkin yhteiskunnan digitalisoituminen helpottaa asiointia monella tavalla, mutta samaan aikaan on akuutti riski, että vanhempi väestö putoaa palveluiden katveeseen, sillä vaikka nämä digipalvelut voivat helpottaa asiointia, ne ovat usein vanhuksille monimut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2024 vp

kaistavia. Vanhusasiavaltuutettu ehdottaa, että lisättäisiin koulutusta vanhuksille ja samalla lisättäisiin myös lähiasioinnin mahdollisuuksia. Nämä ovat minusta erittäin kohtuullisia vaatimuksia, joita olisi syytä edistää.

Toiseksi tässä julkaisussa huomioidaan, että sekä kotihoidon että ympärivuorokautisen hoidon saatavuus on laskenut. Kummankaan taso ei myöskään ole tällä hetkellä riittävää, ja tähän tarvitaan ilman muuta resursseja. Kyse on palveluiden laadusta mutta myös yhteiskunnan inhimillisyydestä. Arvokas vanhuus on huono säästökohde, ja olen sitä mieltä, että hallituksen päätös perua vanhuspalveluiden hoitajamitoitus on huono, sillä se osuu juuri niihin vanhuksiin, jotka tarvitsevat hoivaa. Inhimillinen vanhuus on sivistysvaltiossa kunnia-asia, eikä se tällä hetkellä Suomessa toteudu kuten pitäisi.

Kolmanneksi nostaisin esiin huomiot julkisesta liikenteestä. Tässä eduskuntakertomuksessa todetaan, että kattava ja sujuva joukkoliikenne helpottaa suoraan vanhempien ihmisten asiointia ja arkea. Esteettömyydestä on pidettävä huolta, ja julkisen liikenteen infran täytyy olla kattavaa, ja sen täytyy olla myös helposti saatavilla sekä saavutettavissa. Samassa yhteydessä on todettava, että matkalipun ostamisen tulisi olla mahdollista myös ilman digilaitteita, ja se pitäisi tehdä mahdollisimman helpoksi. Tällä hetkellä näin ei ole, ja matkalippujen myymisen siirtyminen käytännössä pelkästään digitaaliseen muotoon on monen vanhuksen matkustamista vaikeuttava seikka.

Lopuksi haluan nostaa esiin myös sen surullisen huomion, että eläkeläisköyhyys on totta myös Suomessa. Tähän asiaan voidaan puuttua esimerkiksi yhdistetyllä maksukatolla, joka kokoaisi yhteen soten palvelu- sekä kuljetusmaksut ja lisäksi lääkkeiden ostot. Näin voitaisiin varmistaa, että paljon sairastavat eläkeläiset eivät joudu maksujen kanssa kohtuuttomiin tilanteisiin. Myös takuu- ja kansaneläkkeitä olisi syytä korottaa, sillä eläkeläisköyhyys on kasvava ongelma, jota inflaatio on pahentanut entisestään.

Arvoisa puhemies! Kiitän vanhusasiavaltuutettua tärkeästä työstä, ja toivottavasti mahdollisimman moni kansanedustaja tutustuu tähän eduskuntakertomukseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

13.10 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Eduskunta päätti hallituksen esityksen mukaisesti perustaa vanhusasiavaltuutetun riippumattoman ja itsenäisen tehtävän vuonna 2021. Vanhusasiavaltuutetun toiminta ikääntyneiden aseman ja oikeuksien edistämiseksi on käynnistynyt vuonna 2022. Tämä vanhusasiavaltuutetun historian ensimmäinen kertomus on ansiokas katsaus ikäihmisten nykytilanteisiin ja haasteisiin Suomessa sisältäen varteenotettavia suosituksia ikäihmisten aseman parantamiseksi.

No kuka sitten on vanha ja kuka on ikääntynyt? Ikääntyneet ihmiset ovat erittäin moninainen joukko, ja heitä kuvaamaan ei ole yhtä sopivaa sanaa. Olen vuosia hoitanut nykyään yli 80-vuotiaan enoni ostokset ja asioinut hänen puolestaan. Paikallislehti noteerasi tämän ja kertoi minun hoitavan vanhan enoni ostoksia. Tästähän tämä ikinuori 84-vuotias enoni hieman sitten riemastui, ja kävimme hyvän palautekeskustelun tästä toimittajan johdopäätöksestä kertoa 84-vuotiaan olevan vanha.

Ikääntyneet ovat monimuotoinen joukko, ja suositusten tekeminen kaikkia heitä koskien on mahdotonta. Ylipäätään päätöksenteossa on olennaista tuntea päätösten vaikutukset eri-ikäisiin ihmisiin. Väestön ikääntyminen on ollut menossa Suomessa jo pitkään. Taus-talla on ennätysellisen matala syntyvyys ja pitkäikäisyyden yleistymisen, jonka seurauksena myös iäkkäiden osuus väestöstä on ennakoitua suurempi vuosi toisensa jälkeen, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2024 vp

sama kehitys jatkuu tulevina vuosikymmeninä. Koko yhteiskunnan toimivuuden kannalta ikääntyneiden asema ja oikeuksien toteutuminen on yhä tärkeämpi kysymys. On myös entistä tärkeämpää etsiä sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä ratkaisuja, joilla voidaan varmistaa se, että kaiken ikäisten on hyvä elää ikääntyvässä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Iäkkäistä yhä useampi jatkaa tai haluaisi jatkaa työelämässä henkilökohtaisen eläkeiän jälkeen. Heidän merkityksensä työvoiman riittävyyden turvaajina on olennainen esimerkiksi sote-aloilla. Jotta tämän laajan joukon osallistuminen työelämään on mahdollista, tarvitaan siihen rakenteellisia ratkaisuja.

Ikääntyneiden aseman ja oikeuksien näkökulmasta digitalisaatio on helpottanut ja sujuvoittanut monen arkea, mutta samalla suuri osa ikääntyneistä kokee mittavia vaikeuksia toimia digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Julkisen vallan on otettava koordinaatiovastuu iäkkäiden perusdigitaalisten opettamisesta ja ylläpitämisestä vanhusasiavaltuutetun suosituksen mukaisesti.

Vanhusasiavaltuutetun lakisääteinen tehtävä on edistää ikääntyneiden ihmisten asemaa ja oikeuksien toteutumista, ja tämä on tärkeä työ. Lisäksi kannatan lämpimästi edustaja Perholehdon ajatusta eduskunnan laajemmasta keskustelusta tästä aihepiiristä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

13.13 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Juvonen tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa mainitsi, tämä on historiallinen päivä. Vanhusasiavaltuutetun ensimmäinen kertomus on hyvin tärkeä asia. Ja kuten täällä ovat kollegat sanoneet, olisi hyvä näin tärkeästä asiasta keskustella. Katson, että tuo puhujalista on noin pitkä, niin että varmaan keskustelu jatkuu senkin jälkeen, kun suuri valiokunta aloittaa kokouksensa.

No, elämme digimaailmassa, joka kehittyy koko ajan. On itsestäänselvää, että kaikki iäkkäät ihmiset eivät pysy vauhdissa mukana. Kun pitäisi viranomaisten kanssa selvittää asioitaan, niin automaattisesti se on vaikeaa. He tarvitsevat siihen apua. On olemassa Kansalaisneuvonta, mutta tietoisuus siitä on varsin vähäistä. Sinne voidaan ottaa yhteyttä sähköpostitse, puhelimitse ja myös kirjoittamalla kirjeitse, mutta tietoisuus siitä on hyvin vähäistä. Sitä täytyy lisätä.

No yhdenvertainen asema: onko iäkkäillä ihmisillä sitä esimerkiksi päätöksenteossa? Vanhusneuvostoja on perustettu. On hyvin vaihtelevaa eri alueilla, kuinka paljon vanhusneuvostoa otetaan huomioon ja kuinka paljon se pystyy vaikuttamaan kunnassa. Mutta on hyvä, että vanhusneuvostot ovat olemassa, ja heidän mielipiteensä ja heidän viestinsä pitää ottaa tulevaisuudessa entistä tarkemmin huomioon.

Tästä yhdenvertaisesta asemasta: kun iäkkäillä ei ole digitaalisia taitoja, se jää automaattisesti todella hyvin heikoksi. Me emme voi unohtaa näitä ihmisiä. Tähän asiaan pitää saada parannus. Ja myös se, minkä edustaja Juvonenkin mainitsi, on valtavan tärkeää, että nämä palvelupisteet, missä voi myös henkilökohtaisesti asioida, ovat olemassa.

Kannan murhetta myös sellaisesta asiasta, niin kuin moni muukin, että yksinäisyys on iäkkäiden ihmisten kohdalla hyvin suurta. Esimerkiksi tämmöinen päivätoiminta ja vapaaehtoistoiminta näissä palvelutaloissa: esimerkiksi Lehmusvalkama Turussa on poistamassa tämmöisen palvelun kokonaan, ja se on hyvin huono asia. Meidän täytyy pyrkiä siihen, että nämä palvelut eivät lopu. Se on yksi semmoinen hyvin tärkeä asia yksinäisyyden selättämisessä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

13.16 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos valtuutetulle kertomuksesta, olen sen hakenut tutustumista varten. En ole ehtinyt siihen vielä varsinaisesti tutustua, mutta sisällysluetteloa olen kuitenkin katsonut. Tärkeitä asioita siellä on nostettu esiin, ja hyvä niin. Nostan tähän joitain asioita, mitä tässä on jo aikaisemmin vähän sivuttu.

Digipalvelut: Ensinnäkin meillä on 400 000—500 000 ihmistä, jotka ovat digilukutaidottomia. Se on iso ryhmä, ja missään tilanteessa ei saisi olla sillä lailla, että kansalaiset syrjäytyvät sen takia, että eivät saa yhteyttä viranomaisiin tai palveluihin. Ainakin peruspalveluiden pitää olla saavutettavissa niin, että saa myös henkilökohtaista palvelua. Ja sitten näistä digipalveluista se käytettävyyttä pitää testata etukäteen ihmisten kanssa, jotka eivät ole niin perehtyneitä ja tottuneita digimaailmaan. Siellä on monesti sellaisia ikään kuin hyvin yksinkertaisia virheitä, jotka olisivat vältettävissä. Käytettävyyttä paransi, kun oltaisiin tämmöisellä niin sanotulla fokusryhmällä tai avainryhmällä testattu etukäteen, miten he pystyvät sitä käyttämään. Jos ei pysty, jos on ihmeellisyyksiä matkassa, niin sitten ne korjataan, jotta se käytettävyyttä on parempi.

Vanhuksia pitää kuulla aina, kun heitä koskevia päätöksiä tehdään. Tästä ovat hyvänä esimerkkinä hyvinvointialueet, jotka ovat tiedustelleet palveluiden saatavuudesta ja kehittämisestä. Yhdellä hyvinvointialueella tutkimus tehtiin niin, että ikääntyneimmät rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle — koska heitä ei haluttu tai voitu tutkia digitaalisilla menetelmillä, niin jätettiin sitten tutkimatta. Eli tehtiin tutkimus, jossa haluttiin selvittää palveluiden osuvuutta ja toimivuutta erityisesti vanhojen, ikääntyneiden, osalta, ja sitten heiltä ei edes kysytty, miten se asia heidän mielestään menee. No, tein tästä asiasta itse asiassa kantelun oikeusasiamiehelle, joka sitä käsittelee. Tämä kantelu lähti syys—lokakuussa menemään, ja noin vuosi siinä on käsittelyaikaa. On mielenkiintoista katsoa, miten se siitä kehittyy. Kyseinen hyvinvointialue itse on jo kertonut, että he muuttavat toimintatapojaan, eli kantelusta on jo se hyvä puoli, että viesti on mennyt perille. Samoin tutkimuslaitos on muuttanut niitä ikärajaheitojaan näissä kyselyissä. Eli pelkästään oikeusasiamiehelle kantelu on jo tuonut hyviä muutoksia.

Sitten näihin työllistämisjuttuihin. Paljon on osaamista, joka jää työmarkkinoiden ulkopuolelle. Moni haluaisi ikääntyneempänä vielä tehdä töitä. Rekrytoinneissa ikääntyneitä syrjitään. Juuri haastateltiin tv:ssä 80-vuotiasta, joka oli tehtaassa töissä ja kovasti viihtyi.

Olemme kaikki matkalla kohti vanhuutta — toivottavasti kohti arvokasta vanhuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

13.20 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Tänään käsittelemme ensimmäistä vanhusasiavaltuutetun kertomusta eduskunnalle. Ja ollaan äärettömän tärkeän asian äärellä. Huomasin myös, että vanhusasiavaltuutetun toimistokin on täällä seuraamassa — todella hienoa työtä. On hyvä, että eduskunta pääsee nyt käsittelemään tätä kertomusta laajasti valiokunnissa. Tämä kertomus ehkä kiteytettynä kuvaa ikääntyneen ihmisen elämää Suomessa.

Nostaisin muutamia huomioita tästä kertomuksesta. Painotan ehkä nyt sitä näkökulmaa, että tässä vanhusasiavaltuutetun kertomuksessa on tuotu myös konkreettisia ehdotuksia, joilla parantaa ikääntyneiden asemaa Suomessa. Toivon, että myös valiokuntakäsittelyssä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2024 vp

nyt pystytään nostamaan ainakin lausuman tasolla ja muuten näitä linjauksia, että nämä menevät meidän lainsäädännössä eteenpäin.

Ensimmäisenä mielestäni kertomuksessa hyvin korostuvat nämä toimeentulo-ongelmat, pienituloisuus, sen haasteet. Selvästi Suomen häpeäpilkku on edelleen tämä eläkeläis-köyhyys, ja nämä toimeentulo-ongelmat heijastuvat laajasti ikääntyneiden elämässä.

Toinen näkökulma on palveluihin pääsy ja palveluihin pääsyn vaikeus. Täällä on puhuttu ympärivuorokautisesta hoidosta, terveydenhuollosta, täällä puhuttiin sairaalaverkosta, monesta muusta. Puheenvuoroissa korostettiin tätä, ja meidän tarvitsee pohtia, miten palveluihin pääsyä parannetaan. Meidän täytyy kiihdyttää hoitotakuuta, meidän täytyy pohtia näitä meidän maksuja niin, etteivät ne aiheuta ihmisille palveluihin pääsyn ongelmia ja niin edelleen.

Näihin kahteen kokonaisuuteen haluan kiinnittää huomiota ehkä myös siitä näkökulmasta, että meidän tarvitsee lisätä resursseja ikäihmisten palveluihin. Me olemme nyt esimerkiksi kuluneen vuoden aikana sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksessa käsitelleet esityksiä, jotka ovat vain heikentäneet ja leikanneet ikäihmisten palveluja. Me tiedämme, että muihin Pohjoismaihin nähden meillä resurssit ovat pienimpiä, joten nyt tämä suunta pitää muuttaa.

Ja, arvoisa puhemies, kolmanneksi, ehkä tärkeimmäksi, nostan tämän digisyrjäytymisen, joka tässä kertomuksessakin hyvin tulee esiin. Hallitusohjelmassa on kirjauksia, että ihmisten palveluihin pääsy ja perusoikeuksiin pääsy pitää turvata ilman näitä digipalveluita, mutta käytännössä tämä ei toimi. Ihmisten pitää hakea pankkipalveluita, peruspalveluita, monia muita asioita netin välityksellä, ja monilla ei ole kykyä, ei osaamista. Ja se, mitä meidän tässä pitää turvata, on se, että kaikilla ihmisillä on mahdollisuus saada näitä, ja niille, jotka haluavat, pitää turvata koulutus. Ja tästä pitää säätää laki, jolla me turvataan nämä oikeudet näille ihmisille. Toivon, että hallitus tuo nyt erityisesti tämän esityksen eduskuntaan. Uskon, että ainakin oppositioista tulee laajaa kannatusta tälle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

13.23 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Meillä on todellakin nyt tärkeä kertomus tässä käsiteltävänä, ja vanhusasiavaltuutettu on antanut hyvin tärkeitä havaintoja ja suosituksia.

Painotan oman puheenvuoroni nyt sillä tavalla, että en toista niitä samoja kysymyksiä tai asioita, joita tässä kollegat ovat ansiokkaissa puheenvuoroissaan ottaneet esille, vaan keskityn enemmän kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eli ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen piirissä olevien vanhusten tilanteeseen.

Meillähan henkilökunta tekee näissä yksiköissä erittäin arvokasta työtä. Nostamme usein julkisuudessa esille epäkohtia — se on tietysti ymmärrettävää, ja sitä kautta kehitys sitten menee eteenpäin. Haluaisin tässä yhteydessä myös sanoa, että se työ, jota näissä yksiköissä tehdään, on erittäin arvokasta ja monessa paikassa asiat ovat kohtalaisen hyvin, mutta palveluiden yleinen riittämättömyys eli siis se, että niitä on liian vähän ja hoitoonpääsykynnys niihin on korkea, on tietenkin se ongelma. Myös ihan konkreettisesti yksiköiden johtajilla on suuri huoli, mistä saada kaikkiin työvuoroihin riittävästi henkilöstöä.

Tässä yhteydessä esimerkiksi me täällä olemme puhuneet usein tästä mitoituksista, 0,7:stä, ja näistä asioista. Ne ovat tietyllä tavalla tämmöisen korkean parlamentaarisen tason tapa lähestyä näitä kysymyksiä. Konkreettisestihan se tarkoittaa sitä, että kun me pu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2024 vp

ramme tällaisen henkilökuntamitoituksen 0,7:n käytännöksi, niin se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että 30-paikkaisessa hoivayksikössä täytyy olla aamuvuorossa tietty määrä ihmisiä, iltapäivävuorossa eli iltavuorossa tietty määrä työntekijöitä ja sitten yöllä, ja viikossa on 168 tuntia, jolloin siellä täytyy olla töissä. Kun tämä sitten jaetaan käytännössä näihin työvuoroihin, niin itse asiassa se tarkoittaa 30-paikkaisessa yksikössä kuutta henkilöä päivävuorossa, viittä henkilöä iltavuorossa ja kahta henkilöä sitten yövuorossa, ja käytännössä se tarkoittaa silloin melkoista kiirettä.

Otan tässä vielä esille tämän vanhusasiavaltuutetun havainnon sivuilta 38, jossa hän toteaa: ”Vanhusasiainvaltuutettu näkee välttämättömänä, että hyvinvointialueet vastaavat iäkkäiden tarpeisiin lisäämällä heille tarkoitettuja ympärivuorokautisen hoidon kriisipaikkoja sekä ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkamäärää ja toteuttamalla yhteisöllistä asumista.” Olen havainnut omalla hyvinvointialueellani Varsinais-Suomessa, kun oli tiin asettamassa tavoitteita, että ympärivuorokautisten paikkojen määrä putoaisi 8 prosentista, verrattuna yli 75-vuotiaaseen väestöön, 5 prosenttiin kuuden vuoden aikana. Se on liian raju muutos. Prosentuaalinen osuus voi vähentyä, mutta se ei voi niin paljon vähentyä, ja yhteisöllinen asuminen ei riitä silloin ratkaisuksi. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pian alkavan suuren valiokunnan kokouksen vuoksi keskustelu ja asian käsittely tässä yhteydessä keskeytetään.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.